

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Είδος: Εφημερίδα / Κύρια / Πολιτική / Ημερήσια
Ημερομηνία: Τετάρτη, 30-04-2025
Σελίδα: 14 (1 από 2)
Μέγεθος: 791 cm ²
Μέση κυκλοφορία: 14580
Επικοινωνία εντύπου: (210) 4808000

Λέξη κλειδί: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Γιάελ φαν ντερ Βάντεν, *συγγραφέας*

Δωμάτια στοιχειωμένα από σκοτεινές αναμνήσεις

Το Ολοκαύτωμα στην ολλανδική επαρχία

Συνέντευξη στην **ΕΛΕΝΗ ΣΑΜΠΑΝΗ**

«Μετά τον πόλεμο έμειναν στο σπίτι του θείου Κάρελ και δεν ξαναγύρισαν στο Αμστερνταμ. Η Μητέρα επέμενε ότι ήταν καλύτερα για αυτούς: το πράσινο, η εξοχή. Ο Λούις (ο μεγάλος γιος) δεν τη συγχώρεσε ποτέ, [...] ενώ ο Χέντρικ (ο μικρότερος) δεν έδειχνε να πολυνοιάζεται ό,τι και αν γινόταν. [...] Την Ιζαμπελ (η μεσαία αδερφή) δεν την πείραξε η μόνιμη μετακόμιση στα ανατολικά. Ούτε στην πόλη είχε φίλους, ούτε στην εξοχή. [...] Υστερα ο Λούις μετακόμισε και η ζωή έγινε πιο ήσυχη και μετά το 'σκασε και ο Χέντρικ. [...] Η Μητέρα αρρώστησε. Η Μητέρα πέθανε. Η Ιζαμπελ πάνω που μπήκε στα είκοσι, κουμάνταρε τις υπηρέτριες στο σπίτι. Τα σεντόνια ήθελαν άλλαγμα, τα τζάμια καθάρισμα. Το δείπνο έπρεπε να σερβίρεται στις έξι ακριβώς». Αυτά γράφει η Γιάελ φαν ντερ Βάντεν στις πρώτες σελίδες του μυθιστορήματός της «Στο σπίτι της» που κυκλοφορεί στα ελληνικά από τις εκδόσεις Μεταίχμιο, σε μετάφραση Ιλάειρας Διονυσοπούλου, για να μας εισαγάγει στη ζωή μιας νεαρής γυναίκας ολλανδικής καταγωγής, περνώντας μας μέσα από την αφήγησή της, από το κατώφλι του σπιτιού της, το οποίο έχει σχεδόν ζωντανή υπόσταση.

Στα βραβεία Μπούκερ

Το πρώτο μυθιστόρημα της Ολλανδής-Ισραηλίνης συγγραφέως, το οποίο βρέθηκε επάξια στη βραχεία λίστα των βραβείων Μπούκερ της περασμένης χρονιάς, διαδραματίζεται σε μια ολλανδική επαρχία το 1961 και αντλεί το θέμα του από τις πληγές του Ολοκαυτώματος.

Η Ιζαμπελ αφιερώνει τη ζωή της στη φροντίδα του σπιτιού και ασχολείται εμμονικά με την καταμέτρηση των αντικειμένων της μητέρας της, που πέθανε πριν από λίγα χρόνια, επιδιώκοντας να διασφαλίσει ότι τίποτα δεν λείπει. Η ρουτίνα της όμως διαταράσσεται όταν ο αδελφός της, Λούις, σε ένα οικογενειακό δείπνο, της συστήνει τη σύντροφό του, Εύα, και της ζητάει να τη φιλοξενήσει όσο εκείνος λείπει για επαγγελματικούς λόγους. Παρόλο που αρχικά αντιδρά, τελικά δεν φέρνει αντίρρηση στον αδελφό της, υποδεχόμενη εμφανώς ενοχλημένη τη νέα της συγκάτοικο.

Η Εύα, μια γοητευτική και μικροκαμωμένη κοπέλα, προσπαθεί απεγνωσμένα να χτίσει μια σχέση με την Ιζαμπελ, η οποία μέρα με τη μέρα κάνει τη συμβίωσή τους όλο και δυσκολότερη. Η καθημερινή τους όμως επαφή γεννά σταδιακά ένα δυνατό πάθος –έναν εφιάλτη για την καθωσπρέπει Ιζαμπελ– που δεν μπορεί να τιθασεύσει. Οπως φανερώνει η αφήγηση, η φλογερή Εύα δεν εμφανίστηκε μόνο για να αναστατώσει την ανύπαρκτη ερωτική ζωή της Ιζαμπελ, αλλά και για να αποκαλύψει ένα σκοτεινό μυστικό, που φέρει τις πληγές του Ολοκαυτώματος.

«Υπάρχει ένα διήγημα γραμμένο από μια εξαιρετική Ολλανδή συγγραφέα, τη Μάργκα Μίνκο (η ιστορία ονομάζεται "The Address"), όπου μια γυναίκα η οποία επέστρεψε από τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, έρχεται να πάρει τα ασημικά της μητέρας της από το σπίτι μιας πρώην φίλης της και της λένε να φύγει με άδεια χέρια. Η ιστορία δεν είναι πολύ γνωστή, αλλά εγώ την έχω ακούσει αρκετές φορές, μέσα στην ολλανδική εβραϊκή κοινότητα», λέει στην «Κ» η Γιάελ φαν ντερ Βάντεν, μιλώντας για την ιδέα πίσω από το μυθιστόρημα και συνεχίζει, «υπάρχει ακόμη και μια χιουμοριστική λέξη για τους ανθρώπους που αρνήθηκαν να επιστρέψουν αντικείμενα μετά τον πόλεμο, η οποία χρησιμοποιείται μόνο εντός της κοινότητας: "bewariërs". Πρόκειται για μία σύνθεση των λέξεων "bewaarders" (φύλακες) και "ariërs" (Αριοι). Είναι επίσης ο λόγος για τον οποίο ο τίτλος του

www.clipnews.gr

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

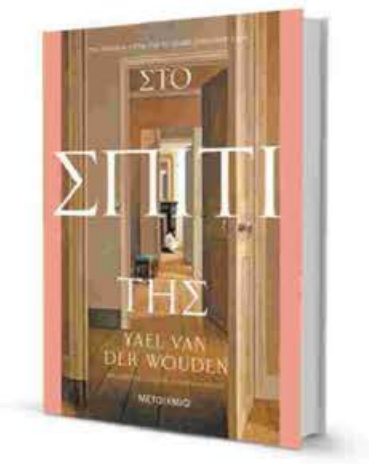
Είδος: Εφημερίδα / Κύρια / Πολιτική / Ημερήσια
Ημερομηνία: Τετάρτη, 30-04-2025
Σελίδα: 14 (2 από 2)
Μέγεθος: 791 cm ²
Μέση κυκλοφορία: 14580
Επικοινωνία εντύπου: (210) 4808000

Λέξη κλειδί: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

AP PHOTO/ALBERTO PEZZALI, FILE

Η Γιάελ φαν ντερ Βάντεν στην τελετή των βραβείων Μπούκερ 2024, όπου το βιβλίο της «Στο σπίτι της» βρέθηκε στη βραχεία λίστα. Το μυθιστόρημα επικεντρώνεται στη ζωή μιας νεαρής γυναίκας στην ολλανδική επαρχία το 1961.

Πηγή έμπνευσης για το βιβλίο αποτέλεσε μια ιστορία που η συγγραφέας είχε ακούσει στην ολλανδική εβραϊκή κοινότητα.

Εχει χαθεί το νόημα των λέξεων

«Αυτό που παρατηρώ γύρω μου μοιάζει περισσότερο με την αναβίωση φασιστικών ιδεολογιών, που συχνά συνοδεύονται από επιφανειακές αναφορές στο Ολοκαύτωμα, με σκοπό να δικαιολογηθεί η ισλαμοφοβική ρητορική», μας απαντάει η συγγραφέας, σε ερώτησή μας σχετικά με τον αν συντελείται ένα είδος αφύπνισης των βόρειων χωρών για τα σημάδια που άφησε πίσω της αυτή η τραυματική περίοδος. «Οι περισσότερες συζητήσεις για το Ολοκαύτωμα δεν αφορούν καθόλου αυτό καθαυτό, και μάλλον ο όρος -όπως και το "Ναζί"- χρησιμοποιείται ως υποκατάστατο για κάτι "κακό". Χάνεται η ιδιαιτερότητά του και μετατρέπεται σε ένα λεκτικό εργαλείο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί από οποιονδήποτε και για το οτιδήποτε», σχολιάζει, παραθέτοντας το εξής αδιανόητο παράδειγμα: κατά τη διάρκεια της πανδημίας, υπήρξε μια διαμαρτυρία εναντίον των κανονισμών για την COVID-19, στην Ολλανδία, όπου μερικοί πολίτες αποφάσισαν να κολλήσουν ένα κίτρινο αστέρι στο παλτό τους, δηλώνοντας έτσι ότι η υποχρεωτική χρήση μάσκας τούς έκανε να αισθάνονται όπως οι Εβραίοι κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, σημειώνοντας ότι «έχουμε "αδειάσει" το Ολοκαύτωμα και τη λέξη "Ναζί" από το πραγματικό τους νόημα. Το έχουμε πετύχει σε τέτοιο βαθμό που ένας πραγματικός ναζί μπορεί να διεκδικήσει την ταυτότητα του Εβραίου για να ισχυριστεί ότι υφίσταται δίωξη, ενώ η γενοκτονία δεν αναγνωρίζεται ως τέτοια, όταν αφορά το Ισραήλ».

Ο καλβινισμός είναι ένα «θαυμάσιο» έδαφος καταπίεσης και ανυπομονούσα να γράψω για έναν χαρακτήρα ο οποίος στη συνέχεια θα βγει από εκεί, αναμορφωμένος.

βιβλίου κατέληξε να είναι "The Safekeep" (στην πρωτότυπη γλώσσα γραφής) – ένα μικρό νεύμα προς την κοινότητά μου, και εκείνους που "ξέρουν"».

Σαν ημερολόγιο

Οπως αποκαλύπτεται αριστοτεχνικά στο τρίτο μέρος του βιβλίου, το οποίο είναι γραμμένο με χρονολογική σειρά σε μορφή ημερολογίου, αν και η Εύα είναι αρχικά μία άγνωστη για την Ιζαμπελ και την υπόλοιπη οικογένεια, το σπίτι τους φαίνεται να είναι κάτι που της ανήκει και το οποίο ήρθε να διεκδικήσει. Δεν υπολόγισε όμως τον αναπάντεχο έρωτά της για τη στρυφνή, αλλά βαθιά συναισθηματική συγκάτοικό της, τον χαρακτήρα της οποίας η συγγραφέας δημιούργησε εντελώς αβίαστα. «Η Ιζαμπελ ήρθε σε εμένα πλήρως διαμορφωμένη. Είναι ένας συνδυασμός πολλών Ολλανδών γυναικών που γνωρίζω, οι οποίες μεγαλώνουν σε μια κουλτούρα καλβινιστικών αξιών. Ο καλβινισμός (χριστιανικό προτεσταντικό θεολογικό κίνημα) είναι ένα "θαυμάσιο" έδαφος καταπίεσης και ανυπομονούσα να γράψω για έναν χαρακτήρα βουτηγμένο σε αυτήν, ο οποίος στη συνέχεια θα βγει από αυτό το κουκούλι, αναμορφωμένος».

Αν και η συγγραφέας επέλεξε να αναπτύξει μία κουίρ ιστορία σε μια εποχή που ούτε στη λογοτεχνία δεν γινόταν συχνά λόγος για τις ομοφυλοφιλικές σχέσεις, όπως αναφέρει η ίδια, το δύσκολο κομμάτι κατά τη συγγραφή δεν ήταν η παρουσίαση της σχέσης των δύο γυναικών, αλλά ο τρόπος με τον οποίο θα γινόταν η αποκάλυψη του μυστικού, στο τέλος της ιστορίας.

www.clipnews.gr